

ELINTARVIKETURVALLISUUS SUOMESSA

Maa- ja metsätalousministeriö

MINISTERIÖ OHJAA ELINTARVIKESKETJUN LAATUA JA TURVALLISUUTTA

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto ohjaa elintarvikkeiden ja maatalouden tuotantopanosten turvallisuutta ja laatua, eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kasvi-terveyttä.

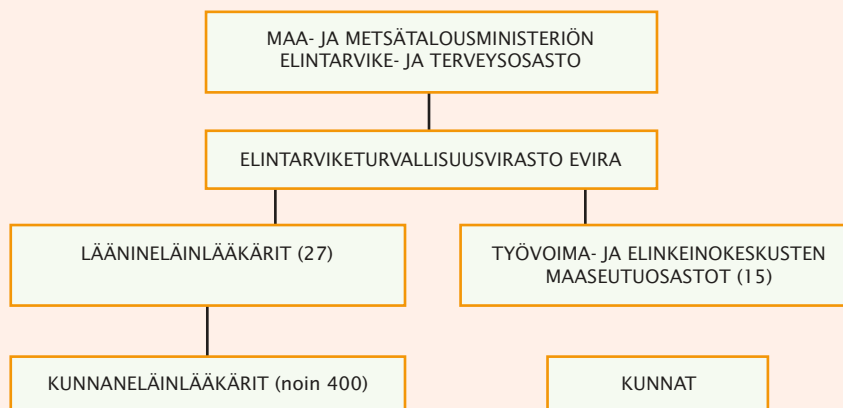
Vuonna 2006 toimintansa aloitti **Elintarviketurvallisuusvirasto Evira**, joka vastaa toimialalla valvonnasta ja tarkastuksesta. Virastossa tehdään myös tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointia.

Läänin- ja kunnaneläinlääkärit vastaavat alueellisista ja paikallisista eläinlääkintätehtävistä.

Työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastot toimivat Elintarviketurvallisuusviraston apuna maatalouden tuotantopanosten ja kasvi-terveyden suojelun valvonnassa ja tarkastuksissa.

Kunnat vastaavat alueellaan koko ympäristöterveydenhuollon käytännön valvonnasta ja eläinlääkinnästä.

Elintarviketurvallisuushallinto

ELINTARVIKETURVALLISUUS ALKAA PELLOLTA JA PÄÄTTY PÖYTÄÄN

Suomalaisen elintarviketurvallisuuden juuret ovat maaseudulla. Elintarviketurvallisuuden varmistaminen alkaa terveestä siemenestä ja kasvista. Hyvä rehu, hyvinvoivat ja terveet eläimet sekä riskienhallinta ovat turvallisten elintarvikkeiden edellytyksiä.

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa laatua ja turvallisuutta koko elintarvikeketjussa. Hyvin toimivassa elintarvikeketjussa tuotteiden aitous pystytään varmistamaan ja raaka-aineiden lähteet jäljittämään.

KÄYTETTÄVÄT LANNOITTEET TURVALLISIA

Hyvälaatuiset ja kasvintuotantoon sopivat lannoitteet vaikuttavat kasviperäisten tuotteiden laatuun ja sitä kautta elintarvikkeisiin ja ihmisten terveyteen. Suomessa on lisätty lannoitteisiin seleeniä jo yli 20 vuoden ajan ihmisten ja eläinten terveyden edistämiseksi.

Tutkimuksilla on voitu todentaa, että suomalainen maaperä ja vesistöt ovat poikkeuksellisen herkkiä kadmiumin haitallisille vaikutuksille. Suomella on eräiden muiden EU-maiden tapaan lupa rajoittaa kadmiumin enimmäismäärää lannoitteissa. Käytettävien pelto- ja puutarhalannoitteiden kadmiumpitoisuus on siten eurooppalaisittain alhaisin.

VAARALLISIA KASVINTUHOOJIA VÄHÄN

Suomessa esiintyy vaarallisia kasvintuhoojia poikkeuksellisen vähän. Eräitä merkittäviä kasvintuhoojia ei esiinny Suomessa lainkaan. Tämän vuoksi Suomi on luokiteltu erityiseksi suoja-alueeksi, jolle näiden kasvintuhoojien levittäytyminen pyritään estämään.

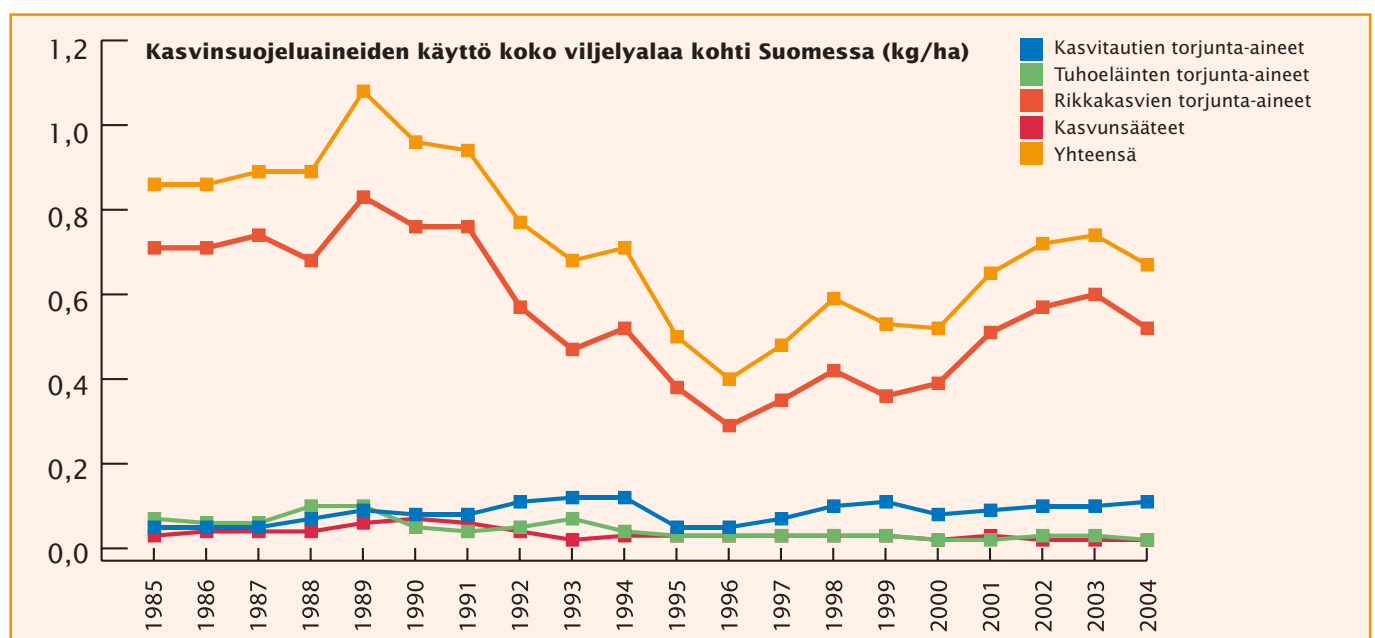
Kasvintuhoojien esiintymistä seurataan kasvintarkastuksin. Kasvintarkastus käsittää tarkastukset viljelmillä, kasvien markkinavalvonnan sekä maahan tuotavien ja maasta vietävien kasvierien tarkastukset.

KEMIALLISTEN KASVINSUOJELU-AINEIDEN KÄYTTÖ MINIMOIDAAN

Suomessa kasvinsuojeluaineita käytetään todetun tarpeen mukaan oikea määrä oikeaan kohteeseen oikeaan aikaan. Kemiallisia kasvinsuojeluaineita käytetään vuosittain ainoastaan noin 0,7 kiloa hehtaaria kohden.

Vuoden 1980 jälkeen kasvinsuojeluaineiden käyttöä on pystytty vähentämään merkittävästi muun muassa maatalouden ympäristöohjelman ansiosta. Kasvinsuojeluaineiden vähäinen tarve pyritään turvaamaan ennakkoivasti valitsemalla käyttöön vain kestäviä lajikkeita, harjoittamalla viljelykiertoa ja käyttämällä kasvupaikan mukaista viljelytekniikkaa. Myös kylmä talvi vähentää tehokkaasti kasvintuhoojia. Suomalaisten elintarvikkeiden kasvinsuojeluainejäämät ovat hyvin pieniä.

SUOMELLA KANSALLINEN SALMONELLAOHJELMA

Suomi on toteuttanut kansallista salmonellaohjelmaa vuodesta 1995 lähtien. Ohjelmassa valvotaan nautoja, sikoja, siipikarjaa sekä niistä saatavaa lihaa ja kananmunia. Valvonnalla halutaan suojata kuluttajaa salmonellatartunnoilta, jotka leviävät eläimistä saatavien elintarvikkeiden välityksellä.

Salmonellaa esiintyy suomalaisilla tiloilla erittäin harvoin. Kansallisen ohjelman tavoitteen mukaisesti tuotantoeläimissä ja niistä saatavissa tuotteissa salmonellojen esiintyvyys on alle yksi prosenttia.

Salmonellan esiintymistä tiloilla, hautoimoissa, teurastamoissa ja lihanleikkaamoissa tutkitaan säännöllisesti. Jatkuvalle seurannalle halutaan löytää mahdollinen bakteeri ennen kuin eläimistä saatavat elintarvikkeet päätyvät markkinoille ja kuluttajille.

Salmonellan toteaminen johtaa aina toimenpiteisiin tartunnan leviämisen estämiseksi ja sen alkuperän selvittämiseksi. Suomen valvontaohjelma kattaa poikkeuksellisesti kaikki eri salmonellatyyppit. Tämän vuoksi myös salmonellan toteamisesta seuraavat toimenpiteet ovat samat salmonellatyyppistä riippumatta.

SALMONELLAN ESIINTYMISTÄ REHUISSA VALVOTAAN TEHOKKAASTI

Salmonellan esiintymistä rehuvalmisteissa on valvottu Suomessa jo yli 40 vuotta. Kasvipäisiä rehuaineita valvotaan salmonellariskin varalta eräkohtaisilla tarkastuksilla. Rehut hyväksytään käyttöön vasta, kun ne on tutkimuksissa todettu puhtaiksi.

Valvonta on monipuolista; salmonellanäytteitä ottavat viranomaisten lisäksi myös rehuvalmistajat. Viranomaiset valvovat myös yritysten omia laadunvalvontajärjestelmiä sekä markkinoilla jo olevia rehuja.

Mikäli rehuerästä löytyy salmonellaa, sen markkinointi ja käyttö kielletään. Salmonellan saastuttamat rehuseokset hävitetään aina ja tartuntalähde selvitetään. Markkinoilla jo olevat rehuerät jäljitetään ja poistetaan myynnistä.

Vuosien 1995–2004 aikana kasvi- ja eläinperäisistä rehuaineista otetuista näytteistä salmonellaa on löytynyt keskimäärin 0,2 prosentissa näytteistä. Tuotantoeläimille tarkoitetuista kotimaisista rehuseoksista otetuista näytteistä vastaava luku on alle 0,1 prosenttia.

SUOMI SUUNNANNÄYTTÄJÄNÄ TUOTANTO- ELÄINTEN TERVEYDENHUOLLOSSA

Tuotantoeläinten hyvä terveystilanne turvataan kansallisella eläinten terveydenhuoltojärjestelmällä. Terveystilanteen edistämiseksi tehdään laajaa yhteistyötä viranomaisten sekä alan toimijoiden kuten teollisuuden, tutkimuksen ja tuottajajärjestöjen edustajien kanssa. Tavoitteina on muun muassa vähentää lääkkeiden käyttöä, lisätä tautien ennaltaehkäisyä sekä parantaa tilatason seuranta.

Terveystilanteen parantamiseksi perustuu eläinlääkärin ja tuottajan väliseen sopimukseen. Sopimus edellyttää, että tilalle laaditaan oma terveydenhuoltosuunnitelma ja tilalla noudatetaan ohjeita eläinten hyvinvoinnista ja lääkinnästä. Sopimuksen mukaan sikatilalla ei saa esiintyä salmonellaa, porsasyskää, aivastustautia, dysentertia-ripulia ja kapia. Nautatilojen tulee vastaavasti olla vapaita salmonellasta, virusripulista ja pälvilsasta. Pisimmällä terveydenhuollossa ollaan sikaloissa, joista noin 80 prosenttia on mukana säännöllisessä terveydenhuoltotyössä.

ELÄINTEN HYVINVOINTI ETUSIJALLA

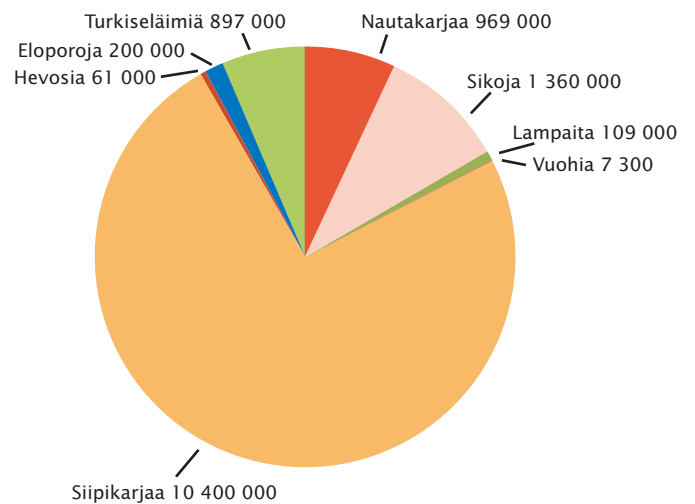
Eläinten hyvinvointi vaikuttaa merkittävästi eläimistä peräisin olevien elintarvikkeiden laatuun. Tutkimusten mukaan suomalaiset kuluttajat pitävät tuotantoeläinten hyvinvointia tärkeänä.

Kotieläintuotantotiloilla on käytettävissään vapaaehtoisia hyvinvointiohjelmia osana eläinten terveydenhuoltoa. Tiloilla toteutettavien konkreettisten toimenpiteiden perustaksi on laadittu kansalliset eläinten hyvinvoinnin tavoitteet munantuotannolle ja sikojen sekä nautojen pidolle. Tämän lisäksi Suomessa on laadittu kaikki tuotantoeläimet kattava valtakunnallinen tuotantoeläinten hyvinvointistrategia.

Eläinten hyvinvoinnin paranemista edistetään myös erilaisilla tuotantoon liittyvillä tuilla. Näin pyritään lisäämään eläimille parempien pitomuotojen käyttöönottoa tiloilla. Tuottajien hyvä ammattitaito ja eläinystävälliset asenteet lisäävät eläinten hyvinvointia.

Tuotantoeläimiä eläinlajeittain

ELINTARVIKEVALVONTA ALKAA ALKUTUOTANNOSTA

Ensisijainen vastuu elintarvikkeiden turvallisuudesta on elintarvikealan toimijalla. Elintarvikealan omavalvontavelvoite on ollut voimassa jo usean vuoden ajan.

Käytännön elintarvikevalvonnasta vastaavat pääosin kuntien eläinlääkärit ja terveystarkastajat. Poikkeuksena ovat teurastamot, joita valvovat valtion tarkastuseläinlääkärit. Kuntien välisen yhteistyön kehittämisen myötä tavoitteena on muodostaa seudullisia elintarvikevalvontayksiköitä koko maahan.

Jäljitettävyys on tärkeä osa laadun turvaamisesta. Elintarvike- ja rehualan toimijoiden tulee pystyä jäljittämään elintarvikkeet, rehut, elintarviketuotantoon käytettävät eläimet ja muut mahdolliset aineet kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa.

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. (09) 16001 Faksi (09) 160 54202
www.mmm.fi

